

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat tanácsi ajánlásra a magas színvonalú és inkluzív alap- és középfokú oktatást előmozdító vegyes tanulásról

(COM(2021) 455 final)

(2022/C 105/19)

Főelőadó: **Tatjana BABRAUSKIENĖ**

Főelőadó: **Michael McLOUGHLIN**

Felkérés:	Tanács: 2021.8.30.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 165. cikkének (4) bekezdése és 166. cikkének (4) bekezdése
Illetékes szekció:	Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság
Elfogadás a plenáris ülésen:	2021.10.20.
Plenáris ülés száma:	654.
A szavazás eredménye:	
(mellette/ellene/tartózkodott)	152/0/0

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az (Európai Gazdasági és Szociális Bizottság) EGSZB üdvözli, hogy a javaslat rámutat arra, hogy „Az oktatás alapvető emberi jog és a gyermekek joga”. Az EGSZB üdvözli továbbá, hogy a javaslat szándéka a szociális jogok európai pillérének és más fontos uniós kezdeményezéseknek ⁽¹⁾ a végrehajtása, amelyek célja a tagállamok közötti együttműködés fokozása annak érdekében, hogy a társadalmi és gazdasági élet és a munkaerőpiac zöld és digitális átállása során megvalósuljon a magas színvonalú és inkluzív oktatás.

1.2 Az EGSZB ismét sürgeti „az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy hajtsák végre a szociális jogok európai pillérében foglalt első alapelvet, amely szerint mindenki számára biztosítani kell a minőségi és inkluzív oktatáshoz, képzéshez és az egész életen át tartó tanuláshoz való jogot” Európában ⁽²⁾. Ezt az alapelvet a digitális készségek és kompetenciák jobb biztosítására is alkalmazni kell, támogatva a vegyes tanuláshoz való hozzáférést, és az elv érvényesülését az oktatásban működő szociális partnerekkel és a civil társadalommal egyeztetve, fenntartható közfinanszírozással kell támogatni.

1.3 Az EGSZB utal arra a véleményére ⁽³⁾, amelyben felvetette, hogy „a 2021–2027 közötti időszakra szóló digitális oktatási cselekvési terv végrehajtásának biztosítania kell a tényleges társadalmi párbeszédet és az érdekelt felekkel folytatott konzultációt, a munkajogok tiszteletben tartását és érvényesítését, valamint a munkavállalók tájékoztatását, a velük való konzultációt és részvételüket a digitális készségek és a vállalkozói készségek fejlesztésében, különösen a szakképzés, a felnőttképzés és a munkahelyi képzés terén annak érdekében, hogy csökkenjenek azok a készséghiányok, amelyekkel a vállalatok szembesülnek”.

1.4 Az EGSZB sürgeti a tagállamokat, hogy építsenek az oktatás terén a Covid19-válság alatt szerzett tapasztalatokra, és gondoskodjanak arról, hogy a kiegyensúlyozott tantervekben a megfelelő pedagógiai eszközökkel megtámogatva gondosan megtervezzék és gyakorolják a vegyes tanulást, hogy minden gyermek számára megfelelő és innovatív tanulási környezetet és eszközöket biztosítsanak. A tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a vegyes tanulás kialakításával támogassák az oktatás magas színvonalát és befogadó jellegét, különösen a rászoruló gyermekek esetében. A vegyes tanulás koncepciója, bár egyre nagyobb teret nyer és egyre több figyelmet kap, még mindig további kutatást és tanulmányozást igényel, különösen az oktatási hátrányok szempontjából, valamint az általános iskolák és az alsó középfokú iskolák tekintetében.

⁽¹⁾ COM/2020/625 final, COM/2020/624 final, HL C 66, 2021.2.26., 1. o., HL C 221., 2021.6.10., 3. o.

⁽²⁾ HL C 56., 2021.2.16., 1. o.

⁽³⁾ HL C 286., 2021.7.16., 27. o.

1.5 Az EGSZB megjegyzi, hogy annak biztosítása érdekében, hogy a tanulók a tanulási folyamatokban nagyobb önállóságot élvezzenek, fontos, hogy a vegyes tanulás minden diák számára elérhető legyen, nem csak azok számára, akik olyan vidéki térségekben élnek, ahol az iskolába járás nem lehetséges, vagy a felsőoktatásban, ahol a diákoktól önálló tanulást követelnek meg.

1.6 Az EGSZB megjegyzi, hogy a nem iskolai, projektalapú tanulás esetében biztosítani kell a tanulók, különösen a szakképzésben részt vevő tanulók egészségvédelmét és biztonságát. A Covid19-válság idején bevezetett hosszú távú online tanulás negatív hatással volt a diákok és a tanárok mentális és fizikai jóllétére, valamint a tanulók tanulási eredményeire. Az EGSZB üdvözli, hogy a javaslat hangsúlyozza, hogy képzett mentálhigiénés szakembereknek kell hatékony módon támogatást nyújtaniuk a diákok és a tanárok jóllétéhez.

1.7 Az EGSZB felkéri a tagállamokat, hogy az érintett oktatási szociális partnerekkel és az oktatásban érdekelt felekkel folytatott hatékony párbeszédet követően biztosítsák, hogy a vegyes tanulást beépítsék oktatási stratégiájukba, oly módon, hogy az pozitívan járjon hozzá a diákok magas színvonalú és inkluzív tanuláshoz, biztosítsa a megfelelő tanítási és tanulási környezethez való hozzáférést, valamint a tanárok számára a szükséges eszközöket és támogatást, és ne hagyja támogatás nélkül a diákokat.

1.8 Az EGSZB továbbá arra kéri a tagállamokat, hogy gondoskodjanak arról, hogy a vegyes tanulás ne legyen kedvezőtlen hatással az oktatás társadalmi értékére vagy az oktatási programokban a személyes tanítás relevanciájára. A Covid19-világjárvány idején a szükséghelyzeti online tanítás és tanulás tapasztalatai rávilágítottak, milyen pótolhatatlan értéket jelent a személyes tanítás, valamint a tanárok és diákok közötti folyamatos interakció a magas színvonalú és inkluzív oktatás biztosítása szempontjából. A diákok és a tanárok közötti kapcsolat a diákok motivációjának és tanulásának kulcsfontosságú tényezője, amelyet a vegyes tanulásnak nem szabad aláásnia.

1.9 Az EGSZB annak biztosítására kéri a tagállamokat, hogy a személyre szabott oktatási tervek kidolgozásakor vegyék figyelembe a tanulóknak a támogató technológiákkal kapcsolatos igényeit. Az EGSZB emellett felhívja a figyelmet arra, hogy ehhez az is szükséges, hogy a tanárok megfelelő segítséget kapjanak a támogató személyzet részéről, ismerjék ezeket a technológiákat, és képesek legyenek hatékonyan használni azokat a fogyatékkal élő tanulók igényeinek kielégítésére.

1.10 Az EGSZB hangsúlyozza a tanárok központi szerepét a vegyes tanulásban. A személyzet csereprogramjaira, az együttműködésen alapuló projektekre és a személyre szabott tanításra akkor van lehetőség, ha erre megfelelő tanári munkaidőt biztosítanak, és ha az iskola vezetése támogatja ezt. Nagyon fontos, hogy a tanítási és képzési technológia értékének előmozdítása érdekében kialakítsuk és fenntartsuk a vegyes tanulás foglalkozók közösségét.

1.11 Az EGSZB emellett rámutat arra, hogy az integrációnak és az oktatás minőségének a biztosítása érdekében a vegyes tanulásnak hozzá kell járulnia a jövő európai tanáraitól és oktatóitól szóló tanácsi következtetések végrehajtásához. Ebben a tekintetben az EGSZB arra kéri a tagállamokat, hogy hathatósan támogassák a tanárokat az arra való felkészülésben, hogy segíteni tudják a tanulókat a magas színvonalú vegyes tanulásban, azáltal, hogy javítják, aktualizálják és jobban a tanárok és tanulók igényeihez igazítják az alapképzést és a folyamatos szakmai továbbképzést.

1.12 Az EGSZB üdvözli a tanárok informatikai műveltségének támogatására javasolt intézkedéseket, például a tanároknak szóló digitális továbbképző tanfolyamokat, programokat és eszközöket, valamint online és helyszíni pedagógiai modulok és erőforrások kidolgozását és terjesztését. A javaslatnak emellett támogatnia kell a tanárok azon jogát, hogy naprakész és hozzáférhető folyamatos szakmai továbbképzésben részesüljenek; ezt el kell ismerni a nemzeti, regionális és helyi szintű, az oktatási szociális partnerek érdemi bevonásával folytatott szociális párbeszéd és kollektív tárgyalás során.

1.13 Az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy a virtuális szabadegyetemek nem feltétlenül interaktívak, illetve nem feltétlenül nyugszanak jó pedagógiai alapokon. Ezért arra kéri az Európai Bizottságot, hogy a tanárok, oktatók, iskolavezetők és tanárképzésben oktatók számára biztosítson a vegyes tanulás kapcsán a jelenleginél többrétűbb képzési támogatást a School Education Gateway platformon keresztül, amely a képességek igazolásával zárul. Az Európai Bizottság támogatásával kifejlesztett, a vegyes tanulásban alkalmazandó technikai erőforrásoknak és anyagoknak megbízhatónak és könnyen használhatónak kell lenniük, azokat az EU valamennyi hivatalos nyelvére le kell fordítani, és a tanulási folyamatban részt vevő valamennyi érdekelt félnek egyhangúlag el kell fogadniuk őket. Az EGSZB azt ajánlja, hogy az Erasmus tanárképző akadémiák projektjei kapcsán is kérjék közös akkreditált tanárképzési programok kidolgozását a vegyes tanulás kapcsolatos pedagógia javítására. Meg kell vizsgálni, hogy a mikrotanúsítványok milyen szerepet játszhatnak a vegyes tanulásban.

1.14 Az EGSZB üdvözlöi, hogy a javaslat hangsúlyt fektet a tanárok jóllétére és a tanári hivatás vonzerejére, és javasolja, hogy a tagállamok az oktató személyzet jóllétének támogatása érdekében több tanárt alkalmazzanak. Az EGSZB megállapítja, hogy a jelentős tanárhány, valamint a nem vonzó munkakörülmények és bérek ⁽⁴⁾ hátrányosan befolyásolják a tanítás minőségét. Ez akadályozhatja a magas színvonalú és inkluzív vegyes tanulási rendszerek kialakítását.

1.15 Az EGSZB rámutat arra, hogy a személyes tanulás és a távtanulás összekapcsolása kreativitást és innovációt ⁽⁵⁾, valamint jó pedagógiai készségeket követel meg a tanároktól. A vegyes tanulást a tanárok munkaterhelésére, munkaidejére és tisztességes munkakörülményeire kellő figyelmet fordítva kell megtervezni, biztosítva számukra a támogató munkakörnyezetet is.

1.16 Az EGSZB azt ajánlja, hogy biztosítsák a demokratikus iskolavezetést, ahol a diákok és a tanárok ténylegesen önállóan irányíthatják saját tanulási és tanítási folyamatukat. Az EGSZB ismételten hangsúlyozza annak fontosságát, hogy biztosítsák és megerősítsék az oktatási és képzési rendszerek demokratikus irányítását, amelynek magában kell foglalnia a szervezett civil társadalommal folytatott érdemi konzultációt is. ⁽⁶⁾

1.17 Az EGSZB megjegyzi, hogy a formális oktatási kereteken kívüli vegyes tanulást, azaz az informális és nem formális tanulást a nem formális és az informális tanulás eredményeinek érvényesítéséről szóló, 2012. december 20-i tanácsi ajánlás hatékony végrehajtásával megfelelően el kell ismerni. Az informális és nem formális tanulás valóban fontos szerepet játszik bizonyos létfontosságú interperszonális, kommunikációs és kognitív készségek – többek között a kreativitás, az aktív polgári szerepvállalás és a munka világában szükséges készségek – fejlesztésének támogatásában. Az érvényesítési folyamatokban való részvételt mindenki számára hozzáférhetővé kell tenni, és fenntartható állami beruházásokkal kell támogatni.

1.18 Az EGSZB rámutat arra, hogy a jól kidolgozott vegyes tanulást fenntartható állami beruházásokkal kell támogatni, amelyeket az európai szemeszter részeként kell kiemelni és további uniós alapokból – például a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből, az Erasmus+-ból és az ESZA+-ból – kell támogatni. A magas színvonalú online tanulási programokhoz való hozzáférés támogatása minden tanuló számára alapvető fontosságú. Több beruházásra van szükség, különösen a szakképzésben tanuló diákok magas színvonalú távtanulásának biztosítása, a biztonságos környezetben folytatott önálló gyakorlati tanulást segítő eszközökhöz és szimulátorokhoz való hozzáférésük biztosítása, valamint az egész életen át tartó tanulást biztosító közösségi központok ⁽⁷⁾ és könyvtárak létrehozása érdekében.

1.19 Az EGSZB megjegyzi, hogy a vegyes tanulás keretében a digitális eszközök egyre szélesebb körű használata veszélyezteti a diákok és a tanárok adatbiztonságát, valamint a tanárok szellemi tulajdon-jogait. Ezért az Európai Bizottságnak és a tagállamoknak fenntartható közfinanszírozást kell biztosítaniuk, és az oktatási szociális partnerekkel és az oktatásban érdekelt felekkel konzultálva megfelelő jogi keretet kell létrehozniuk, biztosítva az adatvédelmet és a szellemi tulajdon-jogokat az oktatásban. Az EGSZB aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy az ajánlás szerint „nincs szükség további forrásokra” a javaslatban szereplő tervek végrehajtásához. A finanszírozás olyan területeken is ösztönözheti az együttműködést, ahol nincs erős uniós hatáskör. A költségek magukban foglalhatják a platform integrálásával, a tanítási erőforrások tárhelyszolgáltatásával, az adatbiztonsággal, a tanárok és tanulók felszerelésével stb. kapcsolatos tárhelyszolgáltatási, karbantartási és felszerelési költségeket. A leghátrányosabb helyzetű tanulók szenvedik meg leginkább, ha nincsenek megfelelő erőforrások.

1.20 Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy foglalkozzanak az oktatási szolgáltatók számának növekedésével és az oktatási technológiai szektor bővülésével, amelynek egyre inkább kedvezni fog az, hogy az oktatási programokban bevezetik a vegyes tanulást. Az EGSZB arra kéri a tagállamokat, hogy az oktatás közhasznú értékének védelme érdekében dolgozzanak ki nemzeti szabályozást, beleértve a nyilvános online tanítási és tanulási

⁽⁴⁾ Európai Bizottság: Teachers in Europe Careers, Development and Well-being (2021).

⁽⁵⁾ Európai Bizottság: Blended learning in school education – guidelines for the start of the academic year 2020/21.

⁽⁶⁾ HL C 286., 2021.7.16., 27. o.

⁽⁷⁾ Downes, P. (2011): *Multi/Interdisciplinary Teams for Early School Leaving Prevention: Developing a European Strategy Informed by International Evidence and Research*. Európai Bizottság, NESET (az oktatás és képzés szociális szempontjaival foglalkozó szakértők hálózata), Oktatásügyi és Kulturális Főigazgatóság, Brüsszel.

platformok létrehozásának lehetőségét. Ezenkívül a nyilvános platformokat az oktatási szociális partnerekkel és az oktatásban érdekelt felekkel érdemben konzultálva kell megvalósítani, teljes mértékben tiszteletben tartva a tanárok és az oktatási személyzet szakmai autonómiáját, valamint az oktatási intézmények tudományos szabadságát és autonómiáját, anélkül, hogy nyomást gyakorolnának a tanárookra vagy az oktatási személyzetre az általuk használt oktatási anyagok és pedagógiai módszerek tekintetében.

1.21 Tekintettel a vegyes tanulás egész területének fontosságára, az EGSZB azt javasolja, hogy az ajánláshoz dolgozzanak ki külön méréseket és életkor szerint differenciált adatgyűjtést, elismerve a gyermekek és fiatalok eltérő fejlesztési szükségleteit; ennek lehetővé kellene tennie a hátrányos helyzethez kapcsolódó mérőszámokra, például a zaklatásra és a korai iskolaelhagyásra vonatkozó információk gyűjtését is. A pontos méréseket az érintett partnerekkel közösen lehet kidolgozni. Ehhez kapcsolódóan egyértelmű jelentéseket is kell készíteni az ajánlás végrehajtásáról, és nyomon kell követni azt.

2. Általános észrevételek

2.1 Az alábbi vélemény áttekinti a magas színvonalú és inkluzív alap- és középfokú oktatást előmozdító vegyes tanulásról szóló tanácsi ajánlásra irányuló javaslatot. Ez a vélemény a középfokú szakmai alapképzésre is hangsúlyt fektet. A javasolt ajánlás nem támogatja, hogy a tanulási folyamatban általában véve visszaszoruljon a tanárok jelenléte, és nem ösztönzi azt sem, hogy a tanulók több időt töltsenek a képernyő előtt. Az EGSZB üdvözli azt is, hogy a fiatalokat bevonják a teljes folyamatba, és ezt folyamatosan fenn kell tartani.

2.2 Az Európai Bizottság egy tanulmánya⁽⁸⁾ szerint „A vegyes tanulás olyan hibrid megközelítés, amely összekapcsolja az iskolai tanulást a távtanulással, beleértve az online tanulást is. A vegyes tanulás egy olyan, rugalmas modell, amely támogathatja egy projekt vagy tanfolyam előrehaladását, miközben a tanároknak és a tanulóknak nem kell mindig ugyanabban a fizikai térben tartózkodniuk”.

2.3 Míg az iskolai tanulás javítja a tanulók szociális készségeit, jóllétét, az összetartozás érzését, a közösségi érzést, valamint a tanárok és diákok, illetve maguk a diákok között jobb személyes interakciókat eredményez, addig a jól szervezett vegyes tanulás segítheti a tanulókat az önállóbb, személyre szabottabb és önképző tanulásban⁽⁹⁾. Különösen ígéretes lehet a művészetekkel kapcsolatos tanulásban, beleértve a videóanyagokat is.

2.4 Miközben a javaslat hibrid megközelítésként írja le a vegyes tanulást, hangsúlyozva annak rugalmasságát és azt, hogy ösztönözni képes az önálló tanulást, további pontosításra van szükség azzal kapcsolatban, hogy a tanárok és oktatók milyen szerepet töltenek be a vegyes tanulás megvalósításában. E tekintetben fontos biztosítani, hogy a vegyes tanulást egy egész iskolára kiterjedő megközelítés keretében vezessék be a tantervekbe, figyelembe véve a tanárok, a diákok és családjaik igényeit. Az is szükséges, hogy a vegyes tanulást az iskolaidőben valósítsák meg, és ne okozzon fenntarthatatlan túlterhelést a tanároknak, illetve ne rójon további terheket a tanulók családjaira.

3. Részletes megjegyzések

3.1 A Covid19-válság arra kényszerítette az általános és középiskolák, valamint a szakképző iskolák diákjait, hogy önállóbb tanulókká váljanak. Az iskolák és a tanárok – többnyire megfelelő felkészülés nélkül – kénytelenek voltak alkalmazkodni a szükséghelyzeti online és távtanuláshoz, digitális üzenetküldést, e-maileket, online videócseteket és más eszközöket használva a gyerekekkel való kapcsolattartásra annak érdekében, hogy megfelelő oktatást biztosítsanak a kijárási korlátozások alatt. Ez jelentős kihívást jelentett a fogyatékkal élő gyermekek számára is, akik a digitális médián keresztül történő interakció során nagyobb hátrányban vannak. A kormányok, a televíziós műsorszolgáltatók, a szociális partnerek, az oktatási és képzési szolgáltatók, a nem kormányzati szervezetek és magánszemélyek hihetetlenül gyorsan léptek a tanárok támogatása érdekében, hogy virtuális osztálytermetek és együttműködési platformokat hozzanak létre, de még sok mindent kell tenni.

3.2 Tekintettel a Covid19-válságnak a fiatalokra és az oktatási rendszerre gyakorolt óriási hatására, óvatosnak kell lennünk a változtatások időzítésével kapcsolatban is. A jelenléti oktatáshoz való visszatérés feldolgozásához időre van szükség, és sok fiatalnak meg kell szoknia, hogy visszatér a „normális” élet: a túl sok változás túl rövid idő alatt destabilizáló hatású lehet. A koronavírus-válság miatt leginkább a gyermekekre és a fiatalokra nehezedett a nyomás. Oktatásuk, szocializációjuk, gazdasági kilátásaik és mentális egészségük különösen megsínylette a világjárvány időszakát. Az elkövetkező időszakban a helyzet normalizálását kell elsődleges célnak tekinteni, különös hangsúlyt fektetve a jóllétre, a mentális egészségre és a formális tanulásra.

⁽⁸⁾ Európai Bizottság: Blended learning in school education – guidelines for the start of the academic year 2020/21.

⁽⁹⁾ Ugyanott.

3.3 Az EGSZB aggodalmát fejezi ki azzal kapcsolatban, hogy az általános iskolai osztályok, sőt a középiskolák első néhány osztálya mennyire tud megbirkózni a vegyes tanulókkal, mivel ezekben a korosztályokban gyakran nincsenek meg a szükséges kompetenciák ahhoz, hogy aktív tanulókká váljanak a vegyes tanulási környezetben. Általában nem rendelkeznek kellő önirányítási és együttműködési készségekkel, IKT-ismeretekkel, önálló tudásépítési és önértékelési készségekkel, továbbá számos más, úgynevezett „21. századi” készséggel. Ezek a készségek szükségesek a vegyes környezetben való sikeres tanuláshoz, és a tanulók körében e készségek hiánya veszélyezteti a magas színvonalú vegyes tanulás megvalósítását. Be kell vezetni azt az elvet, hogy az iskolai oktatásban a vegyes tanulás felé tett kísérleti lépéseket inkább az idősebb tanulókkal kezd kezdeni, nem a fiatalabbakkal.

3.4 Az EGSZB rámutat arra, hogy a szakképzésben részt vevő diákok a Covid-válság alatt a legtöbbet a tanulószervezéses gyakorlati képzésben szerezhették gyakorlati tanulási tapasztalatok terén veszítettek. A széles sávú internethez és az informatikai eszközökhöz való hozzáférés hiánya, a nem megfelelő tanár-diák interakció és a megfelelő tanulási környezetek hiánya mind-mind a lemorzsolódás növekedéséhez vezetett, különösen a lányok és a társadalmi-gazdasági szempontból hátrányos helyzetű gyermekek körében. A vegyes tanulás ezért gondosan kell megtervezni és alkalmazni annak érdekében, hogy minden gyermek számára inkluzív tanulási környezetet és eszközöket biztosítsunk. Bár az ajánlás nagyrészt az alap- és középfokú oktatásra, valamint a középfokú szakmai alapképzésre összpontosít, hasznos lenne megvizsgálni, hogy a tanulószervezéses gyakorlati képzések területén milyen lehetőségek jelennek a vegyes tanulásban.

3.5 A javaslat intézkedései között szerepelnek a válság nyomán hozott közvetlen válaszlépések, így például „a tanulók és családjaik fizikai és mentális jóllétének előtérbe helyezése”, valamint „a tanulók és a családok digitális kompetenciái fejlesztésének előmozdítása”. Ebben a tekintetben az EGSZB rámutat annak fontosságára, a jóllét biztosítását és a digitális kompetenciák fejlesztését kiterjesszék a teljes oktatási rendszerre, beleértve különösen a tanárokat, oktatókat és iskolavezetőket.

3.6 Az EGSZB üdvözlöi, hogy az Európai Bizottság felveti, hogy a tagállamokkal együttműködve konkrét útmutatókat, kézikönyveket és egyéb konkrét eszközöket dolgoz ki, amelyek kutatási eredményeken, egymástól való tanuláson és a bevált gyakorlatokon alapulnak. Ez pótolni fogja a vegyes tanulási megközelítés iskolai és rendszerszintű kidolgozásának támogatása terén feltárt hiányosságokat. A szociális partnereknek és más érdekelt feleknek is részt kell venniük ebben az együttműködésben. Az oktatási rendszereket érintő minden lépést, változást vagy kiigazítást a legnagyobb körültekintéssel kell végrehajtani. Teljesen biztosnak kell lennünk abban, hogy ezek a változások semmiképp sem súlyosbítják az oktatás terén megnyilvánuló hátrányos helyzeteket és a korai iskolaelhagyás jelenségét, amelyek vitathatatlanul az oktatási rendszerünk legnagyobb problémáit jelentik.

3.7 Az EGSZB szerint a vegyes tanulás képes teljesen átalakítani mind a tanítást, mind a tanulást. A javaslat hangsúlyozza a vegyes tanulás által teremtett lehetőségeket, „többek között az oktatás és képzés színvonalának és inkluzivitásának, valamint a tanulók széles körű kompetenciafejlesztésének és jóllétének javítását”, azonban az EGSZB rámutat arra, hogy a vegyes tanulás megvalósításának korlátait gondosan figyelembe kell venni. Ez különösen a vidéki és a szegénység által sújtott térségekben fontos, ahol hiányzik az infrastruktúra (széles sávú hozzáférés és informatikai eszközök) és a támogató környezet (otthoni környezet, anyagi háttér stb.) a diákok számára hasznos magas színvonalú vegyes tanuláshoz. Döntő fontosságú a nagy teljesítményű és megbízható hálózatokhoz való csatlakozás, különösen akkor, ha a tevékenységei folytatásához az egész családnak csatlakoznia kell a hálózathoz. Ráadásul nem minden diák rendelkezik megfelelő szintű digitális készségekkel, önfegyelmel vagy önállósággal, ami szükséges a lelkék önálló követéséhez és a tanárokkal való személyes interakció nélküli feladatvégzéshez. Általánosságban elmondható, hogy a sikeres vegyes tanulás nagymértékben függ a szülői felügyelettől és támogatástól – különösen a fiatalabb tanulók esetében. Ez azzal a kockázattal jár, hogy egyenlőtlenségek alakulnak ki a tanulók tanulási eredményei között, illetve tovább mélyülnek a meglévő egyenlőtlenségek, ami hozzájárul a korai iskolaelhagyók arányának növekedéséhez, mivel nem mindenkinek vannak olyan szülei, akik képesek eredményesen betölteni ezt a szerepet, vagy rendelkezésre tudnak állni.

3.8 Miközben az oktatási rendszerek az utóbbi években egyre inkább a privatizáció irányába mozdultak el, a vegyes tanulás oly módon kell bevezetni az oktatási programokba, hogy a magán- és kereskedelmi érdekek és szereplők befolyása ne ronthassa a közoktatási rendszerek irányításának elszámoltathatóságát és átláthatóságát. A vegyes tanulás nem áthatja alá az oktatást mint közjót.

3.9 A Covid19-járvány előtt a pedagógusok azzal a kihívással szembesültek, hogy a különböző társadalmi-gazdasági nyomások hatására egyre nagyobb a tanulási szakadék a tanulók között. További tényezők még a rasszizmus, a szegregáció, a felfelé irányuló mobilitás általános beszűkülése és a világgazdaság visszaesése. Általánosságban elmondható például, hogy az oktatás során egyre inkább a házi feladatokra hagyatkoznak, amivel csak ezt érik el, hogy nőnek a teljesítménybeli különbségek. Az elszigeteltségnek és az öntanulásnak is vannak káros pszichológiai hatásai. Sok diák, különösen a társadalmi-gazdasági szempontból hátrányos helyzetű diákok számára a tanárokkal és társaikkal való személyes interakció

megnyugvást jelent, és segít csökkenteni a tanulási lemaradást. A jelenleg is zajló Covid19-világjárvány tovább súlyosbította ezt a tanulás terén meglévő különbséget, beleértve a digitális készségek terén mutatkozó szakadékot is, és így egyre több diákot fenyeget az, hogy lemarad a tanulásban.

3.10 Az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy a tanárok alapképzése és folyamatos szakmai továbbképzése nem elégséges ahhoz, hogy a tanárok megfelelő készségekkel – többek között digitális készségekkel, pedagógiai módszerekkel és tananyagokkal – rendelkezzenek a vegyes tanulás keretében folyó tanításhoz. Ez különösen igaz speciális igényű tanulókkal, multikulturális környezetben vagy hátrányos helyzetű tanulókkal végzett munka során, ami még a szokásosnál is problematikusabb, mivel éppen azokat a tanulócsoportok kerülnek hátrányba, akiknek a jelenlegi helyzetben további támogatásra van szükségük. Az Európai Fogycékosügyi Fórum azt követeli, hogy biztosítsanak egyenlő hozzáférést az oktatási szolgáltatásokhoz a fogyatékossgal élő munkavállalók és diákok számára, valamint olyan intézkedések bevezetését szorgalmazza, mint a jelnyelvi tolmácsolás, az élő feliratozás és az az ilyen emberek igényeihez igazodó munka.

3.11 A javaslatban említett önértékelési eszközök, mint például a tanárok számára készülő SELFIE eszköz, alkalmasak a vegyes tanulás bevezetésének támogatására. Az EGSZB azonban felhívja a figyelmet arra a veszélyre, hogy ezek az eszközök olyan teljesítményértékeléshez vezethetnek, amely iskolai rangsorok, csoportbesorolások és versenyek létrehozása céljából hasonlítja össze az oktatási intézményeket. Fontos, hogy a vegyes tanulás bevezetése tiszteletben tartsa az oktatási intézmények sajátosságait és prioritásait az információs és kommunikációs technológiák (IKT) használata tekintetében, amihez a tanárok, oktatók és iskolavezetők beleegyezését kell kérni.

3.12 A gyermekekkel és fiatalokkal végzett munkának egyre inkább az érintettek tényleges és folyamatos részvételén kell alapulnia, összhangban az ENSZ Gyermekjogi Egyezményének 12. cikkével. Egy konzultációtól eltekintve az ajánlás nem helyez nagy hangsúlyt a gyermekek véleményére. Ezt a hiányosságot orvosolni kell. Számos tagállam modelleket fejleszt a bevált gyakorlatokra, az EU pedig saját gyermekjogi stratégiát dolgoz ki. Az ilyen típusú változásnak végül az iskolák irányításában és értékelésében is meg kell nyilvánulnia.

Kelt Brüsszelben, 2021. október 20-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Christa SCHWENG